

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Tomáše Rychlého v právní věci žalobkyně **N. Z.**, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 18. 3. 2021, č. j. 45 Az 3/2021-20,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobkyně se u Krajského soudu v Praze domáhá zrušení rozhodnutí, kterým žalovaný podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, zamítl jako zjevně nedůvodnou její žádost o udělení mezinárodní ochrany. Spolu se žalobou podala návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů a současně požádala o ustanovení tlumočnicka.

[2] Krajský soud žalobkyni usnesením ze dne 21. 1. 2021, č. j. 45 Az 3/2021-8, vyzval k vyplnění formuláře *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce*. Upozornil ji, že pokud soudu ve stanovené lhůtě vyplněný formulář nezašle, její žádost o ustanovení zástupce bude zamítnuta. Žalobkyně dané prohlášení soudu ve stanovené lhůtě zaslala. Vyplnila v něm však pouze jeho úvodní část, týkající se osobních poměrů, tj. uvedla své jméno, příjmení, datum narození, státní příslušnost, adresu trvalého bydliště, telefonní číslo a rodinný stav. Dále, v části týkající se rodinných poměrů, v kolonce *počet osob v domácnosti* uvedla „1“. Všechny ostatní kolonky prohlášení, týkající se rodinných poměrů, příjmů, majetku, závazků a sociálních dávek proškrtala. V závěrečné části prohlášení, týkající se jiných okolností, které by mohly mít vliv na osvobození žadatele, uvedla „*covid-19*“. K prohlášení nepřiložila žádné přílohy.

[3] Krajský soud žalobkyni usnesením ze dne 15. 2. 2021, č. j. 45 Az 3/2021-14, opětovně vyzval, aby ve stanovené lhůtě sdělila a doložila své majetkové poměry, zejména jakým způsobem

hradí nájemné a další běžné životní potřeby. V odůvodnění usnesení uvedl, že žalobkyně proškrtala všechny kolonky týkající se majetkových poměrů, z čehož vyplývá, že tvrdí, že nemá žádné příjmy ani žádný majetek. Současně však nejsou zřejmé ani její výdaje. Krajský soud uvedl, že ze spisového materiálu vyplývá, že žalobkyně nepobývá v pobytovém středisku, nýbrž na soukromé adrese, nicméně rovněž kolonku „nájemné“ v prohlášení proškrtla. S ohledem na tvrzení žalobkyně, že nedisponuje žádnými prostředky, není zřejmé, jakým způsobem hradí nájemné a další běžné životní potřeby, jako je ošacení či jídlo. Krajský soud tak dospěl k závěru, že tvrzení žalobkyně jsou neúplná a vyžadují doplnění. Znovu jí proto zaslal formulář *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce* a zdůraznil, že aby mohl posoudit, zda splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, je nutné zjistit informace o její majetkové situaci, tedy jaké má výdaje, a pokud je nezaměstnaná a její výdaje za ni hradí někdo jiný, o koho se jedná, případně z jakých jiných zdrojů získává prostředky. Žalobkyni proto vyzval k objasnění a doložení její majetkové situace, a to například nájemní smlouvou, výpisy z účtů, rozhodnutími o přiznání sociálních dávek či čestným prohlášením osoby, která jí na úhradu jejích výdajů přispívá. Žalobkyni rovněž poučil, že prohlášení je povinna vyplnit pravdivě tak, aby úplně postihovalo její majetkovou situaci.

[4] Žalobkyně soudu ve stanovené lhůtě prohlášení zaslala, nicméně (ne)vyplněné a proškrtané zcela shodným způsobem jako prohlášení předchozí. Nepřiložila k němu žádné přílohy.

[5] Krajský soud následně usnesením ze dne 18. 3. 2021, č. j. 45 Az 3/2021-20, žádost žalobkyně o ustanovení zástupce zamítl. Uvedl, že žalobkyně nesdělila jaké má příjmy, majetek, úspory, ani výdaje. Ze spisového materiálu přitom zjistil, že na území ČR pobývá od roku 2018 a pracovala zde. Krajský soud tak dospěl k závěru, tvrzení žalobkyně jsou neúplná a nevěrohodná, a neumožňují tak soudu posoudit její majetkovou situaci, tedy že nemá dostatečné prostředky, z nichž by mohla uhradit náklady na právní zastoupení.

[6] Proti tomuto usnesení podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost. Uvedla, že krajský soud její žádost zamítl proto, že nedoložila, že nemá dostatečné prostředky a nemá žádný zdroj příjmů. Dále uvedla, že nepracuje, neboť nejprve jí v tom bránily zákonné překážky a nyní nemůže práci najít. Bydlí na soukromé adrese; za dobu pobytu v ČR utratila všechny peníze. Odkázala dále na čl. 36 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 a 7 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. K těmto odkazům uvedla, že Ústavní soud vytvořil doktrínu, podle které právo na spravedlivý proces zahrnuje i právo na obhajobu a tlumočníka.

[7] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3 věta před středníkem soudního řádu správního, dále jen „s. ř. s.“) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2 věty první s. ř. s.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. platí, že *navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát.*

[10] Z uvedeného ustanovení vyplývá, že účastníku řízení lze ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny dvě podmínky: 1) jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků; 2) je to nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů.

pokračování

[11] Pokud jde o první podmínku, podle § 36 odst. 3, věty první až třetí, s. ř. s. platí, že účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud ke závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

[12] Účastníkovi tak lze k jeho žádosti přiznat osvobození od soudních poplatků tehdy, jestliže jsou kumulativně splněny dvě podmínky: 1) účastník doloží, že nemá dostatečné prostředky, a 2) jeho návrh není zjevně neúspěšný. Přiznat osvobození od soudního poplatku zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody.

[13] Pro osvobození od soudních poplatků je nezbytné, aby sám žadatel dostatečně určitě a konkrétně tvrdil své (nedostatečné) příjmové a majetkové poměry a podložil svá tvrzení potřebnými důkazy; soud jeho poměry z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004-50, č. 537/2005 Sb. NSS, rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na webu www.nssoud.cz).

[14] Jak v této souvislosti uvedl též rozšířený senát tohoto soudu v usnesení ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 - 95, č. 2163/2011 Sb. NSS, „[d]ůkazní břemeno prokázání nedostatku prostředků k úhradě soudních poplatků nese účastník řízení. (...) Skutečnosti rozhodné pro osvobození účastník může uvést přímo v žádosti; neučiní-li tak, soud jej k tomu vyzve. Zpravidla se tak děje výzvou k vyplnění Potvrzení o majetkových a výdělkových poměrech. (...) Soud také zpravidla z tohoto prohlášení vychází, neboť je natolik komplexní, že umožňuje vytvoření názoru o podmínkách pro osvobození od soudních poplatků. Doplnění údajů k výzvě soudu není vyloučeno zejména tam, kde jsou zjevně neúplné, např. v situaci, kdy podle prohlášení nemá žadatel žádné prostředky ani majetek a není jasné, z čeho ubrazuje své životní potřeby.“

[15] Přestože tedy soud nezjišťuje z úřední povinnosti majetkové poměry účastníka a důkazní břemeno o tom, že jsou v konkrétním případě naplněny předpoklady pro přiznání osvobození od soudních poplatků, nese žadatel, nemůže soud při posuzování žádosti zůstat zcela pasivní. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 24. 9. 2008, č. j. 1 As 63/2008-34, dovodil, že pokud z předložených důkazů není možné náležitě posoudit majetkové a sociální poměry žadatele a ověřit si jeho tvrzení, je soud povinen žadatele poučit, jakým způsobem může svá tvrzení doplnit a prokázat, aby v řízení neutrpěl újmu. Podle rozsudku tohoto soudu ze dne 24. 7. 2015, č. j. 2 As 153/2015 - 27, platí, že „tvrdí-li účastník řízení před správním soudem pro účely rozhodnutí o žádosti o osvobození od soudních poplatků, že nemá dostatečné prostředky, avšak existují-li pochyby o pravdivosti účastníkova tvrzení, je na soudu, aby si, pokud možno v součinnosti s účastníkem, dalším šetřením učinil co možná nejpřesnější obraz o tom, jaké jsou skutečné majetkové poměry účastníka“).

[16] V posuzované věci krajský soud postupoval zcela v souladu s citovanou judikaturou. Bylo na stěžovatelce, aby dostatečně tvrdila a prokázala své osobní, majetkové a výdělkové poměry. Vzhledem k tomu, že tvrzení stěžovatelky byla zjevně neúplná, neboť krajskému soudu o svých majetkových poměrech nesdělila veskrze nic, vyjma skutečnosti že žije sama na soukromé adrese, postupoval krajský soud zcela správně, pokud stěžovatelku usnesením ze dne 15. 2. 2021 vyzval k doplnění tvrzení o jejích poměrech a k tomu, aby tvrzení, která uvede, doložila. Na tuto výzvu nicméně stěžovatelka de facto nereagovala, neboť krajskému soudu pouze opětovně zaslala proškrtaný a nevyplněný formulář *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*. Současně ani žádným způsobem nenaznačila, že by výzvě soudu či obsahu daného prohlášení neporozuměla. Pokud stěžovatelka i přes podrobnou výzvu krajského soudu svá tvrzení nikterak nedoplnila, krajský soud oprávněně její žádost o ustanovení zástupce zamítl pro nesplnění podmínky podle § 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 36 odst. 3 téhož zákona.

[17] Ze shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[18] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

[19] Závěrem Nejvyšší správní soud připomíná, že v dalším řízení krajský soud rozhodne o žádosti stěžovatelky o ustanovení tlumočníka, obsažené v žalobě.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. května 2021

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu